

فیلمی ههوابار/کلایمهت > سیستهمی ههوابار

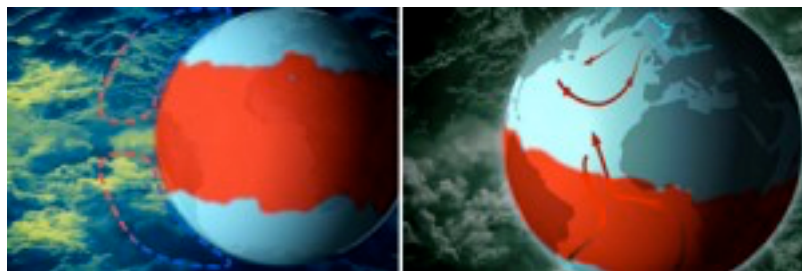
ههوابار چیه؟ ههوابار بریتیه له ئەو گۆرانانە که به تێپەربوونی کات له ئاو و ههوا دا ڕوو ددەن. بەشە جیاجیاکانی سیستهمی ههوابار وابەستەن به یەکتەر و لەگەڵ یەکتەر دانوستان دەکەن. ههوابار هەمیشە له گۆرانی بەردەوام دا بوو، و کۆمەڵیک فاکتۆر، هەم سروشتی هەم مرۆفی، لەم گۆرانکاریه پۆلیان ههبوو. له 30 40 سالی ڕابردوو دا بینیمانە که گۆرانی ههوابار خێراتر لهوه بوو که بتوانین به هۆکاری سروشتی پاساوی بدەینهوه، و کۆمەڵیک شتمان بینووه که نیشان ددەن گۆی زهوی خهریکه گهرم دهییت. پانیلی ههواباری نەتەوه یەکگرتووکان تەقربەن تەواو دنیایه لهوه که گرنترین هۆکاری ئەم گۆرانە ڕەفتاری مرۆفە که بوو تە هۆی چری زیاتری گازه گولخانەییەکان له ئەتمۆسفیر و زیاتربوونی کاریگەری گولخانەیی.

ئەو ئەرکانە که دەبی بەرله بینینی فیلمه که ئیوه تەماشای بکەن

1. جیاوازی نیوان ههوابار و ئاووههوا چیه؟
2. چ شتیک کاریگەری دادەنیت لەسەر پلهی گهرمی ههسارهی زهوی؟
3. له ماوهی ههزاران سال دا گۆرانی ههوابار چۆن بوو؟

ئەرکهکانی پهیوهست به فیلمه که

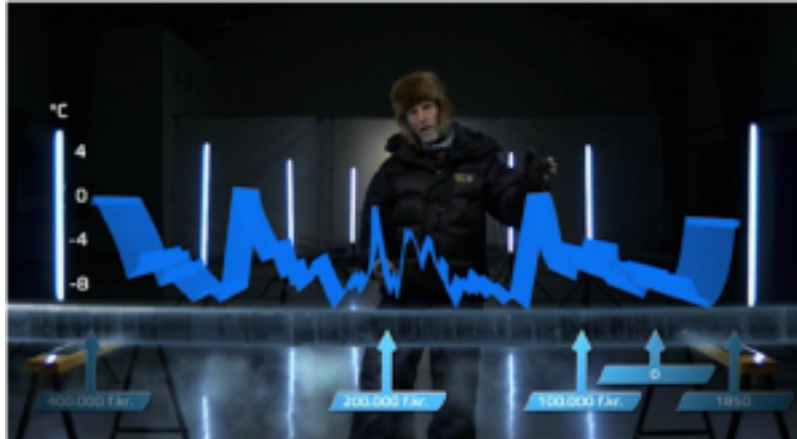
1. سیستهمی ههوابار له چ بەشگەلیک پیک هاتوو؟
2. بۆچی پلهی گهرمی ناوچه ئیستواییهکان ئەوێندە جیاوازه له هی ناوچه جههسهریهکان؟
3. ڕوونی بکهوه که جیاوازی پلهی گهرمی نیوان ناوچه ئیستواییهکان و ناوچه جههسهریهکان چ کاریگهریهک دادەنیت لەسەر باکانی ههسارهی زهوی و گهراڤانه ئۆقیانووسییهکان. له ڕوونکردنهوه کهت دا وینەکانی خوارهوه به کار بهینە.

4. el Niño و la Niña ناوی دوو شیوازی ئالۆزی ئاووههوا له دەریا و ئەتمۆسفیری ئۆقیانووسی هیمن دان که به شیوهیهکی ناریک ناوبهناو ڕوو ددەن. تایبهتمهندیهکانی el Niño ڕوون بکهوه.
5. نموونهیهک بهیان بکه له ئەوهی که el Niño چۆن کاریگەری دادەنیت لەسەر شیوازی ئاووههوا له بەشیک زۆر بهربلای گۆی زهوی دا.
6. سه‌رنج بده ڕوودانه میژوویهکانی el Niño بۆ ڕوونکردنهوهی ئەوهی که بۆچی گۆرانی بچووک له سیستهمی ههوابار دا دهتوانیت پاشهاتی زۆر گهرمی بۆ ئاووههواي ئەم ههساره ههیهیت.
7. لیکۆلەران چۆن له کرۆکی سه‌هۆل که‌لک وەرده‌گرن بۆ حیسابکردنی پلهی گهرمی و ڕادهی

CO₂ی ئەتمۆسفیر لە چەند سەد هەزار سال لەمەوپێش؟

8. کەوانەى نۆیۆ وینەى خوارەو پلەى گەرمى لە 400000 سالى پابردوو نیشان دەدات. بە وردبوونەو لەم کەوانە دیاری بکە ئایا لە 400000 سال بەرلە زایین، 200000 سال بەرلە زایین و 1850 سالى دواى زایین هەيامى سەھۆلەبەندان یان ماوەى نۆیان سەھۆلەبەندان پووی داوە؟

9. چ شتگەلیک دتوانن ھۆکار بن بۆ ئەوێ کە لە ماوەى 400000 سالى پابردوو دا مامناوەندى پلەى گەرمی ئەم ھەسارە گۆراوە؟
10. ئیمە دەتوانین بلین کە ھاویەییەندیەک ھەبە لەنۆیان کەوانەى CO₂ و کەوانەى پلەى گەرمى لە ماوەى 400000 سالى پابردوو دا. ھەول بە روونی بکەیتەو کە وشەى «ھاویەییەندى» بە چ واتایەکە.
11. دواى سالى 1850 پادەى CO₂ی نۆیۆ ئەتمۆسفیر بە شیوەیەکی بەرچاو زیادى کردووە. چ شتیک بووەتە ھۆى ئەم زیادکردنە؟
12. بۆچى لیکۆلەران پێیان وایە کە زۆربوونی CO₂ی نۆیۆ ئەتمۆسفیر دەبێتە ھۆى زیاتربوونی مامناوەندى پلەى گەرمی گۆى زەوى؟
13. واتای وشەى «گەپاندنەو» (ریفلیکشن) پوون بکەو.
14. سەھۆلى دەریا کە بەفر دایبۆشیو 85 90% ى تیشكى خۆر دەگەپینیتەو بەلام ئاوى دەریا تەنها 10% ى دەگەپینیتەو. شینایى و خاکی روش نزیکەى سەدا 20% ى تیشكى خۆر دەگەپیننەو. بە پای ئیو ئەگەر سەھۆلەکان بتوینەو پلەى گەرمی گۆى زەوى چى لى دیت؟
15. سى نموونە لە «گەپاندنەو» ناو ببە.

ئەرکە دژوارەکان

1. بزانه la Niña چیه. بۆچى ئیمە بە el Niño دەلین قوناخى گەرم و بە la Niña دەلین قوناخى سارد؟
2. ئەو میتۆدە جۆربەجۆرانە پوون بکەو کە لیکۆلەران بە کاریان دەهینن بۆ کیشانى چارتى گۆرانهکانى ھەوابار لە پابردوو دا.

3. بۆچی ئەستەمه که بتوانین به دنیاییهوه بلّین چ شتیک دهبیته هۆی گۆرانهکانی ههوابار؟